

LAPSIPERHEIDEN ETUJÄRJESTÖ RY

Barnfamiljernas Intresseorganisation rf

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 24.2.2022

Asia: HE 231/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

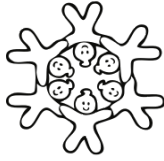
Lapsiperheiden Etujärjestö ry:n kirjallinen asiantuntijalausunto

Lapsiperheiden Etujärjestö ry kiittää pyynnöstä lausua hallituksen esityksestä koskien otsikkoasiaa.

Lapsiperheiden Etujärjestö ry huomauttaa, että hallituksen esitys ei lapsiperheiden kotipalvelun osalta täytä mm. seuraavia hallitusohjelmassa kuvattuja tavoitteita: *"Vahvistetaan sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennaltaehkäiseviä palveluita ja helpotetaan perheiden kotipalvelun saamis- ja myöntöedellytyksiä"* ja *"Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan painopistettä siirretään perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan"*.

Lapsiperheiden Etujärjestö ry esittää hallituksen esitykseen täydennyksiä:

- ◇ Lapsiperheiden kotipalvelua koskevaan lakiin tulee lisätä vastaavalla tavalla säännökset lapsiperheiden kotipalvelun riittävyys ja laadun varmistamiseksi kuten vanhusten ym. kotihoitoa koskevaan lakiin ollaan lisäämässä. Jotta lapsiperheiden kotipalvelun laatu pystytään takaamaan, on ensiarvoisen tärkeää, että kotipalvelulle luodaan yhtenäiset valtakunnalliset kriteerit.
- ◇ Uudet hyvinvointialueet tulee velvoittaa varaamaan riittävästi rahaa lapsiperheiden kotipalvelun järjestämiseen. Riittävän rahan määrittelemiseksi ja lapsiperheiden kotipalvelun saatavuuden kartoittamiseksi tarvitaan selvitys sosiaalihuoltolain mukaisen kotipalvelun toteutumisesta kunnissa ja kuntayhtymissä. Oikea-aikaisella ja perheen tarpeita vastaavalla kotipalvelulla voidaan kustannustehokkaasti ennaltaehkäistä perheiden ongelmien kärjistymistä.
- ◇ Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät maksut tulee yhdistää saman maksukaton alle. Kotipalvelun hinta ei saa muodostua esteeksi palvelun saamiselle. Lain tarkoitus ei täyty, jos hinta estää kotipalvelun saamisen ja perheet jäävät taloudellisista syistä palvelun ulkopuolelle. Kotipalvelu matalan

LAPSIPERHEIDEN ETUJÄRJESTÖ RY

Barnfamiljernas Intresseorganisation rf

kynnyksen palveluna on ensiarvoisen tärkeää lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja ongelmien ennaltaehkäisemiseksi.

◇ Lakiin tai sitä täsmentävään asetukseen tulee lisätä saamis- ja myöntämisedellytyksiä helpottavia perusteita, esimerkiksi ”kolme tai suurempi lapsiluku”, ”nopea saatavuus 24/7”, koska esimerkiksi synnytykset tai tapaturmat eivät katso kelloa tai osu vain työpäiville. Kotipalvelun resursseja ja tietopohjaa kotipalvelun käytöstä ja tarpeesta on myös säädöspohjaisesti olennaisesti kehitettävä.

Taustaa:

Vuoden 2015 alussa Sosiaalihuoltolakiin saatiin mukaan lapsiperheiden kotipalvelua koskeva osio. Lain voimaantulon jälkeen kotipalvelun järjestäminen on kuitenkin vaihdellut kunnissa runsaasti ja perheet ovat yhä hyvin eriarvoisessa asemassa kotipalvelun saannin ja saamansa palvelun laadun suhteen.

Lapsiperheiden Etujärjestö ry pyytää valiokuntaa kiinnittämään huomiota siihen, että kaikki perheet saisivat yhtä hyvää, laadukasta ja perheen tarpeita vastaavaa kotipalvelua. Palvelujärjestelmän hajaantuminen kunnallisiin ja yksityisiin palveluntuottajiin on tuonut suuria eroja palvelun laatuun. Yhtenäiset valtakunnalliset palvelun kriteerit takaisivat osaltaan laadukkaan palvelun. Myös kotipalvelun tarpeisiin vastaavalla koulutuksella on suuri merkitys palvelun laatuun sekä kustannustehokkuuteen.

Lapsiperheiden kotipalvelun järjestämisen keskiössä tulee olla palvelua tarvitseva perhe, järjestetään kotipalvelu sitten miten tahansa. On tärkeää, että kotipalvelua tarvitseva perhe löytää ja saa palvelua vaivattomasti.

Lapsiperheiden Etujärjestö ry katsoo, että kotipalvelutarpeen kartoitusta tulisi tehdä tehokkaasti äitiys- ja lastenneuvolakäynneillä: tiedotus palvelusta tulisi hoitaa kattavasti ja laaja-alaisesti. Lapsiperheiden kotipalvelu tulee olla sisällöltään ja laadultaan sellaista, että se tukee vanhempia, huoltajia ja muita lasten kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten kasvatuksessa ja huolenpidossa (Sosiaalihuoltolaki 13§), sekä ennaltaehkäisee ongelmia lapsiperheissä.

Tällä hetkellä kotipalvelun sisältö voi olla varsin rajattua, eikä työntekijä saa tehdä perheessä kaikkia arkisujuvuutta edistäviä toimia. Lapsiperhelähtöiseen kotipalveluun tulisi sisältyä perheen tarpeiden mukaan vähintäänkin lastenhoito, sairaan lapsen hoito ja

LAPSIPERHEIDEN ETUJÄRJESTÖ RY

Barnfamiljernas Intresseorganisation rf

kotityöt sekä tarvittaessa perinteinen perhetyö (hyvänä esimerkkinä palveluntarjoajan palvelusisällöstä Väestöliiton Kotipalvelu). Kotipalvelun sisällön arviointi on tehtävä asiakaslähtöisesti yhdessä asiakkaan kanssa ja sitä tulee voida pyytää myös normaalin arjen haastaviin tilanteisiin (esimerkiksi lääkäri-, tai hammaslääkärikäyntien ajaksi). Kotipalvelun tulee kyetä vastaamaan perheen tarpeisiin, olivatpa ne kuinka tilapäisiä tahansa.

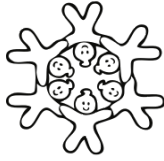
Lapsiperheiden Etujärjestö ry pyytää valiokuntaa kiinnittämään huomiota siihen, että kotipalvelun saaminen olisi perheille mahdollista tulotasosta riippumatta.

Vuonna 2015 Kuluttajaliiton koordinoima Kuluttajaparlamentti kartoitti uudistuneen sosiaalihuoltolain vaikutuksia lapsiperheiden kotipalvelun käyttöön sekä palvelun saatavuuteen mahdollisesti liittyviä ongelmia. Kyselytutkimuksen mukaan lähes 10% vastaajista koki kotipalvelun hinnan liian korkeaksi ja näin esteeksi palvelun saamiselle. Lain tarkoitus ei täyty, jos hinta estää kotipalvelun saamisen ja perheet jäävät taloudellisista syistä palvelun ulkopuolelle. Toimeentulotuen piiriin kuuluvat voivat saada palvelun maksutta ja este palvelun saannille muodostuukin perheille, jotka eivät ole niin vähävaraisia, mutta silti pienituloisia.

Kotipalvelujen saatavuuden lapsiperheisiin kerrotaan kohentuneen. Tarvetta vastaavaan tasoon tarvitaan uutta lainsäädäntöä, koska nykyinen säädösten vaikutus ei selvästikään riitä. 20 vuotta sitten eduskunnalle tehdyssä selonteossa ”Mikä lapsiamme uhkaa, suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun” (Stakes Raportteja 263-2001, s.68–69) kerrottiin:

”...1980-luvun lopulta alkaen lapsiperheiden on ollut yhä vaikeampaa saada kunnallisia kotipalveluja. 1990-luvulla lapsiperheiden kotipalvelujen vähentäminen johti siihen, että perhe sai kotipalvelua vasta kun tilanne oli erittäin kriisiytynyt. Kun vielä kymmenisen vuotta sitten liki 60 000 lapsiperhettä sai kunnallista kotihoidon apua, vuonna 1999 sitä sai enää noin 20 000 lapsiperhettä. Kun kymmenen vuotta sitten kaikkeen lapsiperheiden kotipalvelun kysyntään ei kyetty vastaamaan, eikä sen tarpeen ole osoitettu vähentyneen, on tilanne ratkaisevasti huonontunut. Väsynyt äiti ei saa kohtuuhinnalla arkista apua ennen kuin avun tarve voidaan määrittää jo lastensuojelun tarpeeksi. ...” Osion päätti lause: *”Kunnallisen kotipalvelun tuottaminen pikkulapsiperheiden tarpeisiin on järkevää käynnistää uudelleen.”*

Vuonna 2018 koti- tai lastenhoitopalveluja saaneiden perheiden määrä oli 12 800 THL:n nettisivujen mukaan. Määrä on olennaisesti huonompi kuin raportin 20 000 lapsiperhettä

LAPSIPERHEIDEN ETUJÄRJESTÖ RY

Barnfamiljernas Intresseorganisation rf

20 vuotta sitten ja kaukana 60 000 lapsiperheen tasosta, joka 30 vuotta sitten ei riittänyt tarpeeseen vastaamiseen.

Kyse on lapsia saaneiden ja toivovien perheiden turvallisuuden tunteesta kun muuta apua ei välttämättä ole saatavilla kuormahuippujen tasaamiseen ja hallinnassa pysymiseen. Jo tietoisuus avun saatavuudesta voi helpottaa ja ehkäistä ennalta tilanteen ahdistavaksi muuttumista.

Lisätietoja:

Roberta Fabritius

Puheenjohtaja

Lapsiperheiden Etujärjestö ry

rfabritius@gmail.com

Lapsiperheiden Etujärjestö ry (Lape) on voittoa tavoittelematon, puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton valtakunnallinen yhdistys, joka pyrkii edistämään lapsiperheiden henkistä ja taloudellista hyvinvointia. Yhdistyksen tavoitteena on saada aikaan lainsäädännössä muutoksia, joilla lisätään lapsiperheiden mahdollisuuksia löytää kunkin perheen yksilölliseen elämäntilanteeseen sopivia ratkaisuja sekä katkaista lapsiperheiden taloudellisen aseman heikkeneminen muuhun väestöön nähden. www.lape.fi